
Transitivitat i intransitivitat dels neologismes verbals

Mercè Lorente Casafont*†¹

¹Institut de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra (IULA-UPF) – Roc Boronat, 138 08018
Barcelona, Espagne

Résumé

El comportament sintàctic pot ser una de las variables utilitzades en la descripció i classificació posterior dels neologismes. En aquesta comunicació continuem interessant-nos pels neologismes de categoria verbal, perquè tot i ser una de les categories menys presents en els repertoris neològics (10% aproximadament dels neologismes detectats) ens permeten analitzar una sèrie de trets rellevants per a l'estudi diacrònic del lèxic. En treballs anteriors hem analitzat, quantitativament i qualitativa, les dades relacionades amb els neologismes verbals que ens proporciona l'Observatori de Neologia de Barcelona, centrant-nos sobretot en els procediments de formació i relacionant-ho amb alguns dels principis i de les direccionalitats establertes en el canvi lingüístic.

Per tal de completar aquesta anàlisi, en aquest treball volem abordar l'anàlisi dels verbs neològics des de la perspectiva de la sintaxi lèxica. Si ens entremenim consultant un diccionari, observarem que en les llengües romàniques dominen quantitativament els verbs marcats com a verbs transitius davant dels etiquetats com a intransitius. De tota manera, les gramàtiques actuals ens alerten que la divisió entre verbs transitius i verbs intransitius no és nítida, que hi ha verbs de frontera: uns verbs que de vegades es comporten com a transitius i de vegades, com a intransitius; i els verbs inacusatius que, tot i ser intransitius, comparteixen característiques amb els transitius. Analitzarem els verbs neològics en català i castellà que s'han documentat a l'Observatori de Neologia per comprovar-ne el comportament sintàctic, i com a marc de referència, usarem la tipologia verbal que ens proporciona la nova Gramàtica de la llengua catalana (2016), que distingeix els següents ítems:

1. Verbs transitius

- 1.1. Verbs lleugers

- 1.2. Verbs que poden dur el complement directe sobreentès (ús absolut)

- 1.3. Verbs intransitius amb complement indirecte

- 1.4. Verbs transitius amb complement de règim preposicional

2. Verbs intransitius

- 2.1. Verbs intransitius purs

---

*Intervenant

†Auteur correspondant: merce.lorente@upf.edu

- 2.2. De complement intern o cognat
- 2.3. Ús intransitiu dels verbs de percepció
- 2.4. Verbs intransitius amb complement indirecte
- 2.5. Verbs intransitius amb complement de règim preposicional
- 3. Verbs inacusatius
  - 3.1. Verbs de necessitat o obligació
  - 3.2. Verbs de moviment direccional
  - 3.3. Construccions locatives amb propietats inacusatives
  - 3.4. Usos inacusatius de verbs d'emissió o producció
  - 3.5. Alternança inacusativa/causativa
- 4. Verbs psicològics

Esmentarem si el neologisme apareix com a verb pronominal i amb quina funcionalitat. Posarem en relació els resultats amb els procediments de formació usats en la creació neològica. També establirem talls temporals per dècades en el conjunt de verbs analitzats segons la data de la primera documentació, per si s'hi poguessin copsar canvis.

En síntesi, ens interessa confirmar si, com succeeix amb els procediments morfològics, hi ha comportaments sintàctics molt més productius que d'altres entre els neologismes verbals, i si hi ha dades no predictibles segons els principis generals de la sintaxi, cosa que podria repercutir en la percepció de la neologicitat.

Mots-Clés: neología verbal, transitividad, sintaxis, régimen sintáctico